

ĽUDSKÉ KVALITY SUDCU

Marián Feduš

Čo sa týka ľudského profilu sudcu, vyžaduje sa, aby sudca bol osobou skutočne zreťou. Ide vlastne o tú zrelosť /*maturitas, persona matura*/, o ktorej často pojednávajú cirkevné rozsudky v kauzách o manželskej nulite. A práve vysoké percento manželských nulít z titulu *incapacitas psychica et psychologica* si špeciálne vyžaduje, aby sudca bol zreťou osobou.

Istú základnú zrelosť, alebo pojem zrelosti osvetľuje kán. 1029 CIC, ktorý hovorí, aké vlastnosti majú mať kandidáti na prijatie posvätného stavu: „...majú neporušenú vieru, vedie ich správny úmysel, majú potrebné znalosti, dobrú povesť, neporušené mravy a vynikajú čnosťami a inými fyzickými a duševnými vlastnosťami...“.

V čom spočíva táto nevyhnutná a dostatočná zrelosť ľudskej osoby sudcu? Iste ju možno identifikovať so schopnosťou posúdiť seba samého a tiež súčasnú dobu.

O požiadavke schopnosti posúdiť seba samého pojednával už Graciánov dekrét.¹

Z psychologického pozorovania, ktoré sudca uskutočňuje na sebe samom prvým a podstatným záverom je, že aby mohol posúdiť iných, musí sa sudca zriecť predovšetkým svojho **ZLÉHO JA** = sebalásky, lenivosti, osobných záujmov, predsudkov; toho, aby neupieral pohľad príliš na seba samého, čo je prameňom toľkých pochybení; prílišnej antipatie alebo

sympatie vo vzťahu k zákonu, ale na úkor objektívnosti. Zároveň musí neľútostne bojovať so všetkým, čo by mu mohlo brániť v správnom rozhodnutí.

Takto sa nadobúda oná jasnosť, priezračnosť úsudku, ktorá je prvým výsledkom zrelosti. Spočíva v „schopnosti konať a súdiť v odpútanosti od vlastných a osobných názorov a mienok, nebyť zafažený nijakými predsudkami vo vzťahu ku kauze; byť slobodný od rôznych názorov ľudských, politických a sociálnych; byť schopný prijať aj mienku druhého, hoci opačnú /napr. vzhľadom na rozsudok ďalšej inštancie, ktorá zmenila môj vlastný/; vedieť prijať vo fáze rozhodovania mienku väčšiny, ba mladšieho... Má stále pamätať, že hoci je to on, kto vynáša konečný rozsudok, predsa nie je jediná hlavná postava kánonického procesu, ktorého riadne vedenie si vyžaduje rešpektovanie úloh aj ostatných účastníkov.“²

Súčasťou osobnej zrelosti sudcu je aj schopnosť posúdiť súčasnú dobu. Ide o poznanie kultúry súčasnej doby, nielen abstraktné ale prežívané.

Sudca ako zrelá osoba skutočne nemôže nepoznať štýl dnešného človeka, jeho stupnicu hodnôt, jeho spôsob myslenia, jeho bezprostredné podvedomé reakcie na prežívané skutočnosti. Musí vedieť nanovo sa odpútať od seba, aby bol schopný ohodnotiť človeka dneška, či lepšie jeho konanie.

Svätý otec Pavol VI. bol majstrom vo vedení Cirkvi, a teda aj sudcov, k tejto zrelosti v posudzovaní. Píše: „...treba, ako Božie Slovo, ktoré sa stalo človekom, v istom stupni sa prispôsobovať spôsobu života... treba zdieľať bez nárokov na privilégiá, opustiť nezrozumiteľný spôsob hovorenia, všeobecné spôsoby najmä ľudské a počestné aj tých najmenších, aby sme boli od ľudí vypočutí a prijatí. Teda prv, ako začneme hovoriť, musíme počúvať hlas, ba samé srdce človeka, aby sme ho pochopili, nakoľko je možné, rešpektovali ho a kde je potrebné, ho podporili“.³

Takisto si pripomeňme málo citovanú stať významného príhovoru pápeža Pia XII. k Posvätej Rímskej Rote, keď hovoril o morálnej istote: „Každopádne, dôvera, ktorej sa majú tribunály tešiť, si vyžaduje, aby sa predchádzali a pomáhali riešiť, vždy v miere nakoľko je to možné, jednoduché konflikty medzi úradnou mienkou sudcu a rozumným úsudkom, ktorý je všeobecne verejne prijímaný“.⁴

Zvlášť je nutné zdôrazniť ten aspekt osobnej zrelosti, ktorý cirkevnému sudcovi dovoľuje chápať a rešpektovať dnešného človeka podľa evanjeliovej výzvy: **byť vo svete, ale nie zo sveta.**

Je potrebné obrátiť našu pozornosť aj na humánne vedy, ktoré cirkevnému sudcovi poskytujú veľmi účinný prostriedok, aby mohol všeobecné ustanovenia kánonického zákona, abstrahované a nadčasové, použiť v jednotlivom prípade v kontexte dnešného človeka,

obohatiť a prehĺbiť v konečnom dôsledku samotné možnosti zákona.

Toto spojenie sa alebo interdisciplinárnosť realizovaná dnes medzi kánonickými ustanoveniami a humánnymi vedami možno považovať za jeden z najbohatších plodov činnosti sudcov, v prvom rade rotálnych, ktorí posilňovaní znalosťou právnej tradície, obohatili more vedomostí moderného človeka o sebe samom.

Pápežská náuka pre ochranu pred vybočeniami, ktoré číhajú z každej strany, oddávna chváli bez podozrievania, „obrátene sa v širšom slova zmysle na humanitné a v užšom zmysle na lekársko-biologické a psychiatricko-psychologické disciplíny“.⁵

„Problémy v oblasti manželstiev si z Vašej strany vyžadujú vnímavú pozornosť na pokrok v humanitných vedách vo svetle kresťanského Zjavenia, Tradície a autentického Magistéria Cirkvi. S úctou zachovávajú zdravú kultúru a náuku z minulosti, ale rovnako prijmite s obozretnosťou všetko dobré a spravodlivé, čo nám ponúka prítomnosť“.⁶

Ctení kolegovia tieto výzvy Svätého otca v našich podmienkach môžeme najlepšie uskutočniť štúdiom rotálnych rozsudkov, v ktorých ide ruka v ruke harmonicky sklbebné napredovanie v právnej vede i vo vedách o človeku.

Rotálne sentencie máme k dispozícii na našom súde.

Poznámky

¹ Porov. C.III, q.7: c.3 „Qui aliorum vicia puniunt sua prius corrigere studeant“ / Tí, ktorí trestajú pochybenia iných, nech sa usilujú najprv napraviť vlastné/;

c.4 „Ille de vita alterius iudicet, qui non habet in se ipso quod puniat“ / Ten nech súdi život druhého, kto nemá seba samého za čo trestať/;

c.5 „Gravatus criminibus aliena iudicare non valet“ / Obťažný zlými skutkami nemôže súdiť prečiny iného/;

c.6 „Primum nosmetipsos, deinde proximos debemus corrigere“ / Najprv musíme naprávať samých seba, až potom bližných/;

c.7 „Sacerdos prius sua peccata, deinde aliena detergat“ / Kňaz nech zotrie najprv svoje hriechy, až potom hriechy druhých/.

² M. Fr, Pompedda, *Il giudice nei tribunali ecclesiastici: norma generale e caso concreto (funzione, competenza professionale, garanzie di indipendenza professionale, garanzie di indipendenza, giudici laici)*, cit. pag. 142-143. Cf. etiam Id. *Decisione-sentenza nei processi matrimoniali: del concetto e dei principi per emettere una sentenza ecclesiastica*, em Id., *Studio di diritto processuale canonico*, Milano 1995, pag. 188.

³ Enc.Ecclesiam suam Paulus VI, Litterae encyclicae *Ecclesiam suam*, 6 de Agosto de 1964, III, in AAS 56 (1964) 646-647.

⁴ Pius XII., *Príhovor k Rímskej Rote, 1.10.1942*

⁵ Ján Pavol II., *Príhovor k sudcom Rímskej roty, 10.2.1995*

⁶ Ján Pavol II., *Príhovor k audítoram Rímskej roty, 17.1.1998*